

บทที่ 3

ระเบียบและวิธีการวิจัย

3.1 วิธีการวิจัย

3.1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ยต่อครัวเรือน ปริมาณเงินฝากธนาคารพาณิชย์ต่อครัวเรือน ปริมาณสินเชื่อเพื่อการบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์ต่อครัวเรือน และภาษีต่อครัวเรือน โดยข้อมูลที่น่ามาศึกษาได้จากการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน และข้อมูลเศรษฐกิจการเงินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด ปี พ.ศ. 2539 กับปี พ.ศ. 2543 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทย (รายละเอียดข้อมูลแสดงไว้ในภาคผนวก)

3.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากข้อ 3.1.1 ซึ่งเป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross-Section Data) ของ 19 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปี พ.ศ. 2539 และปี พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นปีก่อนและหลังการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทย มาวิเคราะห์หาแนวโน้มของค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายช่วงก่อนและหลังการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ด้วยวิธีการการวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติ คือ วิธี Ordinary Least Square (OLS) และได้ทดสอบปัญหาการมีความแปรปรวนแตกต่างกัน (Heteroscedasticity) โดยใช้วิธีของ Breusch-Pagan จากนั้นจะนำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบกัน นอกจากนี้ ยังได้ทำการทดสอบว่ามีการเปลี่ยนแปลงการบริโภคที่ไม่ขึ้นกับรายได้ (Autonomous Consumption) และค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) ระหว่างก่อนและหลังวิกฤตหรือไม่ โดยการใช้ตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ซึ่งเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าเป็นการทดสอบการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง (Structural Change) นั่นเอง และเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการการศึกษา ซึ่งจะนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ในแบบวิธีเชิงพรรณนาควบคู่ไปกับการแสดงสถิติ ข้อมูล ในรูปของกราฟ ตาราง ฯลฯ ตามความเหมาะสม

3.2 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

แบบจำลองที่ใช้ศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการบริโภคของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในครั้งนี้ สามารถความสัมพันธ์และแสดงสมการได้ดังนี้

$$C_i = f(Y_i, D_i, L_i, Lc_i, T_i) \quad (32)$$

$$C_i = f(Yd_i, D_i, L_i, Lc_i) \quad (33)$$

$$C_i = f(Y_i, D_i, L_i, Lc_i, T_i, DUM, DUM*(Y_i)) \quad (34)$$

$$C_i = f(Yd_i, D_i, L_i, Lc_i, DUM, DUM*(Yd_i)) \quad (35)$$

$$C_i = \beta_0 + \beta_1 Y_i + \beta_2 D_i + \beta_3 L_i + \beta_4 Lc_i + \beta_5 T_i + e_i \quad (36)$$

$$C_i = \beta_0 + \beta_1 Yd_i + \beta_2 D_i + \beta_3 L_i + \beta_4 Lc_i + e_i \quad (37)$$

$$C_i = \beta_0 + \beta_1 Y_i + \beta_2 D_i + \beta_3 L_i + \beta_4 Lc_i + \beta_5 T_i + \beta_6 DUM + \beta_7 DUM*(Y_i) + e_i \quad (38)$$

$$C_i = \beta_0 + \beta_1 Yd_i + \beta_2 D_i + \beta_3 L_i + \beta_4 Lc_i + \beta_6 DUM + \beta_7 DUM*(Yd_i) + e_i \quad (39)$$

โดยกำหนดให้

C_i	=	ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนต่อเดือน
Y_i	=	รายได้ของครัวเรือนต่อเดือน
D_i	=	เงินฝากธนาคารพาณิชย์ของครัวเรือนต่อเดือน
L_i	=	สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ของครัวเรือนต่อเดือน
Lc_i	=	สินเชื่อเพื่อการบริโภคส่วนบุคคลของครัวเรือนต่อเดือน
T_i	=	ภาษี (ภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต และภาษีศุลกากร) ของครัวเรือนต่อเดือน
Yd_i	=	รายได้ที่ใช้จ่ายได้จริง (Disposable Income) หรือ $Y_i - T_i$

$$\begin{aligned} \text{DUM} &= \text{ตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้} \\ \text{DUM} &= 1 \text{ ในปี 2539} \\ \text{DUM} &= 0 \text{ ในปี 2543} \\ \beta_i &= \text{ค่า Parameters ที่ประมาณการขึ้น} \\ e_i &= \text{ค่าความคลาดเคลื่อน (error term) } \sim \text{NID}(0, \sigma^2) \\ i &= \text{ครัวเรือน } i \end{aligned}$$

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าจากสมการ (38) หรือ (39) ค่า β_1 คือค่า MPC ของปี พ.ศ. 2543 และค่า $\beta_1 + \beta_7$ คือค่า MPC ของปี พ.ศ. 2539 เพราะฉะนั้น ค่า β_7 คือค่า MPC ที่เปลี่ยนแปลงจากปี พ.ศ. 2539 (ก่อนวิกฤต) มาเป็นปี พ.ศ. 2543 (หลังวิกฤต) ซึ่งเป็นการทดสอบว่า MPC ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างก่อนวิกฤตและหลังวิกฤตเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ (Structural Change Test)

ในทำนองเดียวกันจะเห็นได้ว่า จากสมการที่ (38) หรือ (39) ค่า β_0 คือค่า Autonomous Consumption ของปี พ.ศ. 2543 และค่า $\beta_0 + \beta_6$ คือค่า Autonomous Consumption ของปี พ.ศ. 2539 เพราะฉะนั้น ค่า β_6 คือค่า Autonomous Consumption ที่เปลี่ยนแปลงจากปี พ.ศ. 2539 (ก่อนวิกฤต) มาเป็นปี พ.ศ. 2543 (หลังวิกฤต) นั่นเอง

3.3 สมมติฐาน

1. รายได้ (Y_t) หรือรายได้ที่ใช้จ่ายได้จริง (Y_d) กับการบริโภคจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้ารายได้หรือรายได้ที่ใช้จ่ายได้จริงเพิ่มขึ้นจะทำให้มีการใช้จ่ายในการบริโภคเพิ่มขึ้น และในทางตรงข้าม ถ้ารายได้หรือรายได้ที่ใช้จ่ายได้จริงลดลงจะทำให้การบริโภคลดลงด้วยเช่นกัน
2. เงินฝากธนาคารพาณิชย์ (D_t) สามารถกำหนดพฤติกรรมการบริโภคได้ เนื่องจากจะสะท้อนถึงสินทรัพย์ (Wealth) ของผู้บริโภค โดยหากเงินฝากธนาคารพาณิชย์มีจำนวนมากจะทำให้ความสามารถในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้น
3. สินเชื่อ
 - 3.1 สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ (L_t) เป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดพฤติกรรมการบริโภค โดยการที่ธนาคารพาณิชย์ให้ปริมาณสินเชื่อสูงจะทำให้การบริโภคเพิ่มขึ้นไปด้วย

- 3.2 สินเชื่อเพื่อการบริโภคจากธนาคารพาณิชย์ (Lc) เป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดพฤติกรรมการบริโภค โดยการที่ธนาคารพาณิชย์ให้ปริมาณสินเชื่อเพื่อการบริโภคสูงจะทำให้การบริโภคเพิ่มขึ้นไปด้วย
4. การบริโภคผันแปรไปในทิศทางตรงกันข้ามกับภาษี (T) ถ้ารัฐบาลเก็บภาษีเงินได้จากครัวเรือนสูงขึ้น จะทำให้รายได้สุทธิของครัวเรือนลดลง และรายจ่ายในการบริโภคของครัวเรือนย่อมลดลงด้วย